

Denne ukas viktigste	1
<i>Toktlederkurs for nye og "gamle" toktledere</i>	1
<i>Søknad - Opprykk til professor etter kompetanse – frist: 15.09.09</i>	2
<i>Verneombud - nyvalg</i>	2
Siste nytt fra BIO	3
<i>Fakultetets egen beskrivelse av situasjonen</i>	3
<i>Forskningsråd og forskningsutstyr</i>	3
<i>Forskningsrådet bevilger 10 mill til nasjonal paleobiologilab ved BIO</i>	3
<i>Møte om studieretningskoordinator Marin biodiversitet</i>	3
<i>Last writing lecture</i>	4
<i>Counting out 56 500 seeds!</i>	4
<i>Studying biology after the glaciers are gone</i>	4
Stim-news	4
Siste nytt fra verden rundt oss	4
<i>Ledige stillinger for biologer</i>	4
<i>Two important annual events in Public Outreach from UiB</i>	5
Ukens bilde	5
Ny doktorgrad	5
<i>Disputas Ann-Cecilie Hansen: Mer bærekraftig fôr til oppdrettstorsk</i>	5
Avsluttende mastergradseksamen	5
Ny medarbeider	5
<i>Studieleder Oddfrid Førland</i>	5
Faglige møter	6
<i>Åpent møte om historien til »Flora danica«</i>	6
<i>NORKLIMA forskerkonferanse i Bergen</i>	6
<i>Dr. Stanley "Jeep" Rice: Exxon Valdez oil spill: 20 years after</i>	6
<i>NSI (Norwegian Society and Immunology) - Bergen Branch first meeting</i>	7
Nye artikler	7
<i>Kathy Willis & John Birks: varme og UV-lys som drivkraft for terrestrisk evolusjon og økologi</i>	7
<i>Audrey Geffen: 2 århundres forskning har modnet og utfordret vår forståelse av silda</i>	7
<i>Arild Folkvord, Hans Høie, Arne Johannessen & Turid Solbakken: metapopulasjonsblanding hos sild: hybrider vokser best</i>	8
<i>Arild Folkvord: dato for eggklekking viktig for årsklassestyrke hos sild</i>	8

Denne ukas viktigste

Toktlederkurs for nye og "gamle" toktledere

Det arrangeres en dags toktlederkurs for nye og "gamle" toktledere i regi av Rederiavdelingen 22. oktober og 17. november 2009 på Nykirkekaien i Bergen. Kurset starter kl 0900 og avsluttes senest kl 1500 begge dager. Enkel lunsj serveres. Påmelding pr e-post til Rederisjef Per W. Nieuwejaar, e-post pern@imr.no.

Med vennlig hilsen/Best regards

Per Wilhelm Nieuwejaar

Rederisjef/Director Research Vessel Department

Havforskningsinstituttet/Institute of Marine Research

Boks 1870 Nordnes, N-5817 Bergen, Norway

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	E-post:	Jarl Giske:
Postboks 7803	Bioblokken, 3. etg.	+47 55 58 44 00	post@bio.uib.no	Tlf 84403
N-5020 Bergen	Høyteknologisenteret	Telefaks:	Internett:	Mob 9920 5975
Norge	i Bergen.	+47 55 58 44 50	http://www.bio.uib.no	
	Thormøhlensgate 55			

Søknad - Opprykk til professor etter kompetanse – frist: 15.09.09

Informasjon finnes her: [http://www.folk.uib.no/nfyeb/Melding fra fakultetet.doc](http://www.folk.uib.no/nfyeb/Melding_fra_fakultetet.doc)

De førsteamanuenser som vurderer å søke opprykk er velkommen til en samtale om prosessen med instituttleder hvis de ønsker det!

Verneombud - nyvalg

Når vi er flyttet inn i nybygget, blir hele BIO-arealeet på Marineholmen ett verneområde. Det betyr at vi bare skal ha ett verneombud + vara, og vi avholder derfor valg av verneombud før innflytting. I tillegg skal vi ha et verneombud samt vara for Espegrend. Siden vi nå er midt i en valgperiode, vil de nye verneombudene velges for ett år (ut 2010). Forslag til kandidater kan sendes til Eva Krzywinski.

Mer info om følgende utlysninger og mange flere (inkl. løpende, dvs. uten frister) finner du [her](#)

Husk å sende søknadsutkastet til post@bio.uib.no 1 uke i forveien (gjelder ikke mindre bevilgninger som legater og fonds)

Løpende	Stimulering til bilateralt forskningssamarbeid innenfor grunnleggende forskning (BILATGRUNN)	Løpende	Arrangementsstøtte HAVBRUK
Løpende	Prosjektetablering (PES) støtte til enkeltprosjekter	Løpende	Utenlandsstipend for FRIBIO-stipendiater
1. okt	Fulbright stipend	Løpende	Nærings-PhD
14. okt	HAVBRUK (Brukerstyrt havbruksforskning)	Løpende	Støtte til norsk deltagelse i etablering av forskningsinfrastruktur på ESFRI Roadmap 2008
14. okt	Rammebevilgning under PES-ordningen (PES)	14. okt	NORKLIMA og HAVKYST (fellesutlysning fra Havet og kysten og NORKLIMA)
14. okt	Skisse BIP og KMB (BIA, Forskningsrådet)	14. okt	IS-BILAT
28. okt	ERC StG Physical Sciences & Engineering	11. nov	PES midler gjennom UiB
18. nov	ERC StG Life sciences	25. nov	Obligatorisk skisse SFI (Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) (Forskningsrådet) (Endelig søknad 17-februar 2010)
31. dec	Marie Curie Reintegration Grants (RG)	25. nov.	Frist for BIP og for KMB basert på obligatorisk skisse med prosjektstart 1.4. 2010
5. jan 2010	FP7: Environment	14.jan 2010	FP7: KBBE , Ocean of tomorrow, Africa

Siste nytt fra BIO

Fakultetets egen beskrivelse av situasjonen

Fakultetsstyret hadde denne uka høstens første gjennomgang av budsjettene for 2010 (se [sak 61/09](#)). Dokumentet innledes med følgende refleksjon fra fakultetsdirektøren:

”Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet fremmer med dette et budsjettforslag for 2010 som er i balanse, noe som i følge de siste prognosene også gjelder årets regnskap. Et stort udekket behov for nytt vitenskapelig utstyr og en pågående reduksjon av antall vitenskapelige ansatte gjør at vi nærmer oss grensen for det mulige omfanget av ekstern finansiering, forskerutdanning, publisering etc. Dette gjelder både i kvalitet og kvantitet. Den anstrengte økonomien er spesielt en stor utfordring for fakultetets eksperiment- og feltbaserte aktivitet. Både for å opprettholde den gode balansen mellom teori og eksperimentell aktivitet ved fakultetet, og ikke minst for å videreutvikle det potensialet våre fag og fagmiljøer representerer, er det et sterkt behov for økte ressurser.”

Hele budsjettforslaget finner du [her](#). Men dette er bare status pr september. Det endelige budsjettet kommer i desember og avhenger både av årets statsbudsjett og Universitetsstyrets behandling av UiBs budsjett.

Forskningsråd og forskningsutstyr

Instituttlederkollega Jan Petter Hansen ved Institutt for fysikk og teknologi har lagt merke til at Forskningsrådets nylige utkvittering av 181 millioner til vitenskapelig utstyr ikke har ført til en krone fysikkutstyr ved norske universiteter, og heller ikke en krone til grunnleggende utstyr i fysikk, kjemi og biofag ved UiB. Det siste er heldigvis bare nesten helt sant, ettersom det kommer litt basalt utstyr i de 10 millionene BIO har fått til en paleobiologilab.

Jan Petter peker på at noe er fundamentalt galt når alle store utstyrspenger skal begrunnes i nasjonalt samarbeid eller finurlige spisskompetanselaber. Samfunnet trenger velfungerende naturvitenskapelige miljøer ved universitetene, og disse trenger årlige utskiftninger av både dyrt og billig utstyr. For BIO sin del koster de viktigste utstyrsenhetene noen få hundre tusen kroner, et tall NFR for mange år siden har mistet interessen for. Men summen av disse hundretusenlappene er for BIO sin del tretti millioner i manko.

Hilsen Jarl Giske

Forskningsrådet bevilger 10 mill til nasjonal paleobiologilab ved BIO

Første runde av tildelinger til utstyrssøknadene som ble sendt inn i vår er nå avsluttet. Det ble en rekke avslag, både for BIO og resten av UiB. NFR delte denne uka ut 181 millioner til en rekke prosjekter. Søknaden fra **John Birks** og paleomiljøet ved BIO, DNS og Bjerknessenteret får innvilget 10,3 millioner. Utenom dette var det stort sett avslag. Dette var det eneste prosjektet ledet fra UiB som fikk storutstyrsmidler. BIO er dessuten med i Havforskningsinstituttets prosjekt *Norsk marint datasenter* som fikk 1,7 mill til videre planlegging.

Møte om studieretningskoordinator Marin biodiversitet

Oppmøtte: Christiane, Henrik, Anders, Svein Rune, Glenn, Endre, Jorun

Den nye studieretningskoordinatoren for Marin biodiversitet er **Henrik Glenner**

Antal studieretninger og studieretnings-kurs:

Vi drøfta desse to tinga i samanheng. Når det gjeld studieretningane så er det kanskje naturleg at desse i alle fall blir redusert til to (marin biodiversitet og akvatisk økologi). Deretter kan det argumenterast både for ein modell med to og med ein retning. Det er ein del element som er felles for dei to

programma (og fleire emne er også obligatoriske for begge). På den andre sida har dei to retningane også klare særtrekk, og sidan BIO har ein sterk marin profil med mange forskarar som arbeidar innan ulike retningar og tradisjonar i marinbiologi kan det argumenterast for at dette også bør reflekterast i ein tilsvarande divers masterprogram-profil i marinbiologi.

Same kor mange program det finst eller ikkje i marinbiologi så må i alle fall studiet fyllast med eit godt innhald. Vi begynte difor å drøfta MAR-emna, saman med dei BIO-emna som kan vera relevante. Imidlertid er eit stort problem at studie-emna generelt er uoversiktlege, og det er vanskeleg å finna ut av kva som underviset i det eine eller andre emnet.

Vi vil difor oppmuntra dei nye studieretningskoordinatorane til å innkalla alle som no føreles MAR-kurs samt relevante BIO-kurs (vi identifiserte i alle fall BIO230 og BIO210 som kandidatar her) til eit felles informasjons-møte om dei ulike kursa. Kva (kort) går kurset ut på, kva trengs av forkunnskapar, og kva har vore problematisk (bortsett frå administrasjonen-), og kva studentar er kurset retta inn mot. Eit slikt felles informasjonsmøte vil også kunna visa korleis studietilbodet kan gjerast betre, kvar det er overlapp osv.

Kjersti Sjøtun (skrivar)

Last writing lecture

This year's writing lecture-workshop series have been a tremendous success – there are only a few places left at the last one 16.09 about being a referee for scientific publications. This last workshop will actually be a panel discussion involving Karen Lunsford and a number of BIO Faculty with examples from their own experience and tips on best practice. Sign up for the last places (there is seating for 60): <http://bio.uib.no/lunsford>

Counting out 56 500 seeds!

PhD students **Joachim Spindelböck** and **Eric Meineri** are involved in a project that is investigating how Norwegian vegetation is responding to climate change. The project involves counting out the seeds of six different reference species into 113 packages of 300 or 500 each,, seeding them in the field in locations different in climate from their origin and then observing how their germination and sprouting is affected by a warmer climate, a wetter or both! [Read more.](#)

Studying biology after the glaciers are gone

Chitra Bahadur Baniya was interviewed in Bergens Tidende Monday 7 Sept (print version only). He explains that for him, academic life began in a village school class that was held under a tree in Nepal! Baniya's family is here in Bergen until sometime this winter when he will be finished his PhD.

Stim-news

STIM is happy to announce a weekending today!

Where: Red and Blue room (room 214) on the second floor of HIB

When: This Friday, September 11th

Time: 8:30-11:00, after which we will be moving the party into town :)

Siste nytt fra verden rundt oss

Ledige stillinger for biologer

Sjekk oversikten på [jobbnor!](#)

Frist	Stilling
11.09	BIO: Stipendiat i marin biodiversitet
Now	3 Tenure track, 2 Biology Teaching and 1-2 Post-docs at Georgia Institute of Technology
15.09	Science officer at DIVERSITAS – the international biodiversity programme, Paris, France
20.09	Postdoc Microbial Ecology, Lyon University France
?	Postdoctoral Scientist- Microbial and Evolutionary Ecology
01.10	Direktør Nordforsk

Two important annual events in Public Outreach from UiB

Geology Day this weekend! [Learn more](#). Research Week (Forskningsdagene) begins next week. Bjarte Hannistal and Lise Øvreås from CGB will give popular lectures. [Learn more](#).

Ukens bilde

Exactly 50!

Joachim Spindelböck explains that for the smaller seeded species there must be exactly 50 per bag – not 49 or 51!! For the species with larger seeds they use only 30 of each. [Read more](#).

You are invited to submit photos (electronically!) for “Ukens bilde”. Please include a very short description and credit information. Picture can be of researchers / students in action, technology, organisms, field sites ...

Please send your pictures to [Elinor Bartle](#) (preferable format jpg, gif; size around 300px sq; saved for web - under 60kb).

Ny doktorgrad

Disputas Ann-Cecilie Hansen: Mer bærekraftig fôr til oppdrettstorsk

Ann Cecilie Hansen disputerer for ph.d.-graden fredag 18. september 2009 med avhandlingen ”Effects of replacing fish meal with plant protein in diets for Atlantic cod (*Gadus morhua* L.)”

Veiledere: Rune Waagbø og Gro-Ingunn Hemre, NIFES

Bedømmelseskomite:

Seniorforsker, dr.scient. Ståle Refstie, Aquaculture Protein Centre, Sunndalsøra

Professor, dr. Markus Rodehutschord, Institut für Tierernährung, Universität Hohenheim, Germany

Researcher, dr.scient. Mari Moren (leder av komiteen) NIFES.

Leder av disputasen: Professor Eirik Sundvor, Universitetet i Bergen

Tid og Sted: Fredag 18. september 2009, kl. 10.00, NIFES, Sildetønnen, Nordnesboder 4, 4. etasje

http://www.uib.no/info/dr_grad/2009/Hansen_Ann-Cecilie.html

Avsluttende mastergradseksamen

Sondre Veberg Larsen: Stepwise temperature regulation and its effect on growth, feeding, blood physiology and muscle growth patterns of juvenile Atlantic halibut (*Hippoglossus hippoglossus* L.)

Sondre Veberg Larsen holder torsdag 17. september avsluttende presentasjon av sin masteroppgave i Havbruksbiologi

Tittel på oppgaven: Stepwise temperature regulation and its effect on growth, feeding, blood physiology and muscle growth patterns of juvenile

Atlantic halibut (*Hippoglossus hippoglossus* L.)

Veiledere: Albert Imsland, Karin Pittman, Atle Foss.

Sensor: Anders Mangor-Jensen, HI. Bisitter: Geir K. Totland.

Tid og Sted: Torsdag 17. september kl. 11.15, Møterom

214G2, 2. etg. HIB

Alle interesserte velkommen!

Ny medarbeider

Studieleder Oddfrid Førland begynte i stillingen 1. september. I månedene september og oktober jobber hun deltid pga. fødselspermisjon, men hun vil være 100 % tilstede fra 1. november.

Oddfrid tok hovedfag i zoologisk økologi ved Zoologisk institutt, UiB, i 2003. Etter et kort vikariat som studiekonsulent ved BIO i 2004, har hun jobbet som studiekonsulent ved MatNat-sekretariatet i ett år, og ved Molekylærbiologisk institutt i tre år.

Oddfrid kommer opprinnelig fra Bygstad i Sogn og Fjordane, men har slått rot i Bergen med mann og tre barn.

Faglige møter

Åpent møte om historien til »Flora danica«

Tirsdag 15. september kl. 1900 Peter Wagner fra det Kongelige Bibliotek i København vil foredra om "Hvorledes illustrationerne til »Flora danica« blev til under rejserne i Norge 1755-1760, og hvorledes udgiverne samarbejdede med norske naturforskere" Sted: LUNSJROMMET (1104), De naturhistoriske samlinger (tidl. Botanisk institutt), Realfagbygget, Allégaten 41, Bergen. [Les mer.](#)

NORKLIMA forskerkonferanse i Bergen

Hva foregår av klimaforskning nå og hva bør det fokuseres på? Hva vet vi i dag om klimautviklingen, effektene av den og fornuftige tilpasningstiltak? Hvor er de største usikkerhetene i klimautviklingen? Dette er noen av spørsmålene som tas opp på konferansen.

Konferansen åpner med paneldebatt med temaet "Samfunnets behov for klimakunnskap". Sentrale personer fra Regjeringen og partienes stortingsgrupper inviteres til å delta.

Målet med konferansen er å vise status og framtid for NORKLIMA-programmet, og stimulere til økt samarbeid og kunnskapsdeling mellom forskere fra forskjellige fagmiljøer. Det vil bli presentert resultater og problemstillinger fra utvalgte prosjekter i plenum og ved bruk av poster. Det forventes at alle NORKLIMA-prosjekter deltar med foredrag eller poster.

Tid og sted:

Radisson SAS Royal Hotell, Bryggen

Starter: 19.10.2009 kl 10:30 – 20.10.2009 kl 1600

[Last ned konferanseprogrammet i PDF format.](#) Nærmere informasjon om praktiske forhold som overnatting, pris osv. finner du i lenken under.

Påmeldingsfrist: 16. September [Meld deg på her](#)

2nd Nordic Imaging Network Symposium

The Molecular Imaging Center (MIC) hosts the 2nd Nordic Imaging Network Symposium 17.-18. September at BBB auditorium 1. As the [program](#) spells out, the common denominator for this symposium is imaging, being the state of the art within molecular-, cellular- and small animal imaging as well bio imaging informatics, the latter meaning e.g. automatic image analysis.

Please note that if you would like to attend the full program including lunch (yes, there is something like a free lunch), please register by filling in the [registration form](#) and send it to mic@uib.no. For those that have an interest in what imaging technologies are offered to researchers in Bergen, please consult the [brochure](#) presenting MIC.

Dr. Stanley "Jeep" Rice: Exxon Valdez oil spill: 20 years after

Dr. Stanley "Jeep" Rice from Auke Bay Laboratories, National Marine Fisheries Service, Juneau, Alaska, USA will give a guest lecture on "Exxon Valdez oil spill: 20 years after" at Havforskningsinstituttet, Nordnesgaten 50, at 1215 16th of September.

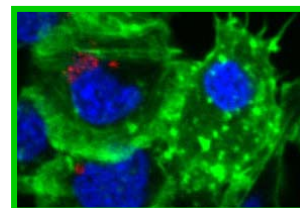
There are 5 compelling and surprising stories of long term effects to species and habitats that were not predicted in the year following the spill. Twenty years later, (1) two pods of killer whales continue to struggle from the initial effects of the oil spill; (2) liquid oil can still be found a few inches below the surface of many beaches; (3) pink salmon embryos were impacted for some four years past the spill; (4) sea otters populations in the northern Knight island area struggled well into the second decade; and (5) Herring populations remain depressed following a population collapse after the spill. All of these

impacts were surprising to scientists following the spill; documentation of long term effects were generally lacking in previous spills, but no spill in history has been followed as closely, or as long as the Exxon Valdez spill. Collectively, these findings, from several groups of researchers, have changed the way we assess and measure the long term impacts of a spill, and these findings will likely affect the strategies of prevention and clean-up after a spill for a long time.

NSI (Norwegian Society and Immunology) - Bergen Branch first meeting

This is an invitation to researchers and students in Bergen to join a new active immunology forum and to present your work at the NSI (Norwegian Society and Immunology) - Bergen Branch first meeting.

This meeting aims at gathering researchers and students at all levels interested in immunology with the intension to improve collaboration between the local groups. We want the meeting to be a place where we can get an overview over the immunology research activity (including available methods) in Bergen and where we can meet other people with the same interests as ourselves. The meeting takes place on the **22nd of October at Haukeland University Hospital**, Bergen. For more information and registration see [here](#).

Nye artikler

Har du en artikkel, kapittel eller bok som ikke har stått her?
Du kan sende bibliografi og abstract (helst i Word-format) til Jarl så snart du har sidetall.

Kathy Willis & John Birks: varme og UV-lys som drivkraft for terrestrisk evolusjon og økologi

Willis, K. J., Bennett, K. D., Birks, H. J. B. 2009. Variability in thermal and UV-B energy fluxes through time and their influence on plant diversity and speciation. *JOURNAL OF BIOGEOGRAPHY* 36:1630-1644

Abstract: Throughout Earth's history there have been temporal and spatial variations in the amount of visible and ultraviolet radiation received by ecosystems. This paper examines if temporal changes in these forms of energy receipt could have influenced the tempo and mode of plant diversity and speciation, focusing in particular upon Cenozoic time-scales. Evidence for changing patterns of plant diversity and speciation apparent in various fossil records and molecular phylogenies are considered alongside calculated changes in thermal and solar ultraviolet energy (specifically UV-B) over the past 50 Myr. We suggest that changes in thermal energy influx (amount and variability) affected the tempo of evolution through its influence upon community dynamics (e.g. population size, diversity, turnover, extinctions). It was not only the amount of thermal energy but also variability in its flux that may have influenced these processes, and ultimately the rate of diversification. We suggest that variations in UV-B would have influenced the mode and tempo of speciation through changes to genome stability during intervals of elevated UV-B. We argue, therefore, that although variability in thermal energy and UV-B fluxes through time may lead to the same end-point (changing the rate of diversification), the processes responsible are very different and both need to be considered when linking evolutionary processes to energy flux.

Audrey Geffen: 2 århundrers forskning har modnet og utfordret vår forståelse av silda

Geffen, A. J. 2009. Advances in herring biology: from simple to complex, coping with plasticity and adaptability. – *ICES Journal of Marine Science*, 66: 1688–1695.

At least two centuries of investigations on herring have been absorbed by scientific journals, and applied and basic research has produced groundbreaking concepts in fisheries, population biology, and marine ecology. By the 1970s, a firm understanding of herring biology formed the basis for more sophisticated research. At that point, herring populations had been delineated, and their migration patterns described. The reproduction and early stage biology were characterized in ways that could be applied to fisheries management. However, over the subsequent four decades, new approaches and technology overturned many of the earlier findings. Behavioural studies revealed a repertoire of patterns that extended the concept of schooling, and genetic analyses showed high levels of stock mixing. Application of otolith analysis to larval, juvenile, and adult fish revealed the scope of

plasticity in growth and life-history strategies. Developments in physiological research have revealed that herring are not "primitive", as once believed, but highly adaptable in their nutrition and metabolism. These advances fundamentally changed our view of herring, and the resulting challenge is to synthesize current knowledge to help explain the significance of adaptability and plasticity in its flexible life history.

**Arild Folkvord, Hans Høie, Arne Johannessen & Turid Solbakken:
metapopulasjonsblanding hos sild: hybrider vokser best**

Folkvord, A., Høie, H., Johannessen, A., and Solbakken, T. 2009. Effects of prey concentration, light regime, and parental origin on growth and survival of herring larvae under controlled experimental conditions. – ICES Journal of Marine Science, 66: 1702–1709

Experiments were undertaken to study the combined effects of environmental (prey concentration and photoperiod) and genetic (parental spawning season) factors on growth and survival of herring larvae. During the experimental period, constant prey concentrations were maintained at one of the two nominal levels, under either a spring or an autumn light regime. Eggs of one autumn-spawning North Sea Buchan female herring were fertilized either with cryopreserved sperm from three Norwegian spring-spawning males or with fresh sperm from three Buchan males. Larvae of the two groups (the hybrids marked with alizarin) were mixed in replicated treatment tanks, thus ensuring identical environmental conditions. Mean larval growth rates were mostly influenced by food availability, but the hybrids grew significantly faster than the pure autumn-spawned offspring. In addition, the hybrids experienced a survival advantage at low prey concentrations. Hybrid survival was also somewhat better at high prey concentrations under a spring photoperiod than the corresponding group under an autumn photoperiod, suggesting a possible genetic adaptation to seasonal light conditions. The experiment documents the viability beyond first-feeding of offspring from parents with different spawning periods. The results are discussed in relation to herring metapopulation structure.

Arild Folkvord: dato for eggklekking viktig for årsklassestyrke hos sild

Husebø, Å., Stenevik, E. K., Slotte, A., Fossum, P., Salthaug, A., Vikebø, F., Aanes, S., and Folkvord, A. 2009. Effects of hatching time on year-class strength in Norwegian spring-spawning herring (*Clupea harengus*). – ICES Journal of Marine Science, 66: 1710–1717

Effects of mean hatching date, post-hatching temperature, wintering temperature of adults, spawning stock size, and percentage of recruit spawners on larval survival in Norwegian spring-spawning herring (*Clupea harengus*) during the period 1987–2004 were analysed. In the final model, only hatching date proved to be significant. However, hatching date was itself negatively correlated with wintering temperature and positively correlated with the percentage of recruit spawners. This suggests indirect effects on larval survival, whereby low percentages of recruit spawners and high temperatures during gonad development lead to early spawning. Early hatching could be favourable for survival by allowing the larvae to drift away from areas where potential predators concentrate in spring, before predation pressure increases. Indirect support for this hypothesis was found in the activity of the purse-seine fishery for immature saithe (*Pollachius virens*) along the Norwegian coast. This fishery starts as soon as the saithe aggregate into large schools, which is presumed to reflect their feeding activity. The commercial catch data indicated that the saithe became active 2 months earlier in the area south of 67°N, than in areas to the north. Both field data and larval drift models confirmed that the majority of the early hatched larvae had passed across this border by that time of year.